

Fot. Langhans-Praha.

PROF. JUDr. JOSEF VANČURA

* 21. II. 1870 † 26./V. 1930.

Prof. JUDr. Josef Vančura.

Dne 26. května 1930 zemřel v Mariánských Lázních po delší chorobě vynikající právník český, JUDr. Josef Vančura, řádný profesor práva římského na universitě Karlově v Praze. V jeho osobě odešel z řad právníků českých vynikající romanista a vedle zesnulého prof. Dr. L. Heyrovského druhý profesor římského práva na Karlově universitě, jichž školou prošla celá generace českých právníků.

Prof. Vančura narodil se v Lišově dne 21. února 1870; po gymnasijských studiích v Českých Budějovicích věnoval se na české universitě v Praze studiu právnickému, kteréž zakončil r. 1893 promocií sub auspiciis imperatoris. Krátce pobyl pak ve službě soudní, odkud vstoupil do služeb zemského výboru českého, kde jmenován v r. 1898 tajemníkem. Akademická činnost jeho počala se téhož roku habilitací z práva římského na právnické fakultě české university v Praze; v r. 1905 jmenován byl mimořádným a v r. 1909 řádným profesorem. Po dvakrát zastával úřad děkana právnické fakulty (ve studijních letech 1910—11 a 1924—25) a téměř na sklonku své učitelské činnosti zvolen byl rektorem university Karlovy (pro rok 1926—27). Závažná choroba přinutila jej vstoupiti předčasně na odpočinek; zůstal jen místopředsedou zkušební komise pro historicko-právní zkoušky.

Vědecká činnost Vančurova zasahovala do různých oborů římského práva. Jeho habilitační spis „*Usucapio pro herede*“ (1897) probírá nově tento právní institut a popírá názor o vydržení dědického práva v nejstarším právu římském; později autor od tohoto názoru ustoupil; jiný jeho spis „*Agrární právo římské republiky*“ (1908) zabývá se soukromoprávními i veřejnoprávními agrárními poměry starého Říma. Znovu se vrátil Vančura k tomuto oboru článkem „*Leges agrariae*“ v Pauly-Wissowě Realencyklopaedie der klassischen Altertumswissenschaft, sv. XII. (1924). Obě práce obracejí se hlavně k staršímu období práva římského, stejně jako jeho „*Nové nauky o nexum*“ (Sborník věd právních a státních V., 1905), článek „*K historii římských kondikcí*“ (tamže XII.,

1912), a rozprava „Kritické poznámky k nauce o evikci při římském trhu“ (tamže XXII., 1922). Jemnými otázkami dogmatickými, v nichž probírána jsou jednotlivá místa o prelegátu, zabývá se druhá větší práce Vančurova, „P r a e l e g á t d l e p r á v a ř í m s k é h o“ (1902), kde autor podal vynikající doklady své erudice dogmatické.

Prof. Vančura záhy též přistoupil k badání v nových pramelech právní kultury starověké, k papyrologii. Jeho studie „P a p y r i z n ě j í c í n a m a j i t e l e a n a ř á d“ (Pocta Randova, 1904) popírá s úspěchem mínění Goldschmidtovo o existenci starověkých papírů majiteli a na řád svědčících. Kromě této studie vrátil se Vančura k otázkám antického práva papyrů ještě dvěma pracemi, jednak rozpravou: „Knihy pozemkové v římském Aegyptě“ (Sborník věd práv. a stát. XIII., 1913), jednak v samostatném spise „E x e k u č n í l i s t i n y d l e p r á v a p a p y r ů“ (1915).

Téměř před desítiletím přistoupil prof. Vančura k zpracování nové učebnice práva římského, kterou vydal r. 1923 pod titulem „Úvod do studia soukromého práva římského“. Ve znamenité této práci, sloužící prvnímu poznání systému soukromého práva římského, podán jest též, ač stručně, historický přehled civilního procesu římského. Kniha prozrazuje nejen ruku zkušeného znalce, nýbrž je psána dokonale i z hlediska pedagogického, podávajíc výklad slohem jasným a způsobem přehledným. — Poslední Vančurovou vědeckou prací byla jeho rektorská přednáška z r. 1926 „K o n t r a k t y n e p o j m e n o v a n é“, v níž zabývá se obligačním právem doby klasické, při němž zejména přihlíží k Labeonově nauce o smlouvách synallagmatických, kriticky oceňuje příslušné interpolace v Digestech.

Ve všech jeho pracích jeví se vynikající nadání kritické a mimořádná schopnost kombinační; při tom Vančura dovedl výborně spojovati právní historii s právní dogmatikou.

Kromě uvedených prací napsal Vančura řadu článků do Ottova naučného slovníku (pod značkou J. V.). Vynikající cenu mají též jeho recenze, uveřejňované hlavně ve Sborníku věd právních a státních, v nichž zračí se hluboké vzdělání Vančurovo v celém oboru římského práva, jež ovládal do podrobností. Četní jeho žáci i přátelé vzpomínajíce jeho předčasného skonu zachovají jej i nadále v nejlepších paměti.